

EDINOST
Izhaja petkrat na teden v šestih iz-
dankah: v torek, četrtek,
petek, soboto in nedeljo. Zvezanje izdanje iz-
haja ob 6. uri zjutraj, večerje pa ob 7.
uri zvečer. — Obojno izdanje stane:
za leto . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50
za tri mesece . . . 3.— „ „ 4.50
za pol leta . . . 5.— „ „ 7.50
za vsa leta . . . 10.— „ „ 15.—
Naročnik je plačevati naprej na naročbo
kraj. priloženega naročilne se uprava ne
uzira.

Prihodno številke se dobivajo v pro-
dajalnicah tobaka v Trstu po 3 avš.
Izven Trsta po 4 avš.

EDINOST

Oglas se računa po tarifi v petiti; za
naslove s debelimi črkami se plačuje
prestop, kolikor obsega navadnih vrst.
Poslana, osmrtnice in javne zahvale,
maši oglasi itd. se računajo po pogodu.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu
ulica Caserma št. 13. Vseko pismo mo-
biti frankovano, ker nefrankovano se
sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase spre-
jema upravitelstvo ulica Molino pic-
colo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase
je plačevati loco Trst. Odprta reklama-
cije se preste poštnina.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

— V edinosti je moč! —

Izjava slovenskih poslancev tržaških.

Kakor smo že javili, so sklenili včeraj za-
stopniki okolice v deželni zbor tržaški, da se
ne udeležijo razprav v tem zasedanju rečene zbor-
nice. Vzroke temu ukrepu svojemu so prijavili
tako včeraj v posebni izjavi gospodu deželni glavarju,
dra. Karlu Dompijerju, in so to
svojo izjavo v doslovnem obsegu doposlali tudi
g. namestniku, visokorodnemu grofu Leopoldu
Goëssu.

Izjava se glasi:

Prejasmni gosp. deželni glavar!

Povodom otvoritve šestega zasedanja de-
želne zbornice tržaške, ki se je vršila dne
11. januarja 1898. ga leta, izročili so sloven-
ski poslanci v istem deželni zboru v roke
tedanjega gospoda deželne glavarja, dra.
Ferdinanda Pitteri-ja, izjavo, s katero so iz-
rekli, da ne ustopijo v deželni zbor iz razlo-
gov, navedenih v isti izjavi; povodom otvo-
ritve sedmega zasedanja istega deželne zbornice
pa so poslali isti poslanci, oziroma na nespreme-
njeni njih položaj analogno izjavo na tedanjega
ministerskega predsednika, grofa Badenija in
sicer samo nanj radi tega, ker imenovani g.
deželni glavar, dr. Ferdinand Pitteri, ni dal
proti vsakemu parlamentarnemu običaju pre-
čitati v zasedanju leta 1898. ga podane izjave.
Ker se razmere od zadnjega zasedanja dežel-
ne zbornice tržaške nikakor niso izboljšale
za Slovence pokrajine tržaške, marveč zdatno
poslabšale ter stojé italijanski poslanci še
vedno kakor kompaktna večina na principi-
jelo odklanjajočem stališču proti vsem opravi-
čenim narodnim, moralnim in materijalnim
težnjam naših slovenskih volilcev;

uvažuje, da so slovenski poslanci še
vedno izpostavljeni v mestnem zboru zasra-
movanju od strani občinstva na galeriji ter
da jim ni pričakovati, da bi se jim v tem

obziru boljše godilo v deželni zboru, ki je
identična korporacija z mestnim svetom;

uvažuje, da je pokazala večina mestnega
zbornice, ki je tudi večina deželne zbornice,
skrajno nestrpnost proti Slovincem, s tem, da
ni hotela in noče priznati, vkljub razsodbi
visokega c. kr. upravnega sodišča, njih le-
galno izvoljenega zastopnika, Ivana viteza
Nabergoja, tržaškim mestnim in dosledno tudi
deželni poslancem;

uvažuje, da vkljub temu, da je na podlagi
poslednjih volitev tržaška okolica zastopana
izključno po slovenskih zastopnikih, italijan-
ska večina ni izvolila v mestno delegacijo, in
dosledno tudi ne v deželni odbor, nobenega
okoličanskega poslanca, tako, da so podpisani
poslanci izključeni od važnega sodelovanja v
deželni odboru na očitno škodo svojih vo-
lilcev;

ker slovenski poslanci še do danes nismo
zadobili v izjavi od 10. januarja 1898.
zahtevanih garancij glede na svobodo osebe
in govora v deželni zbornici tržaški ne od
deželne glavarja in tudi ne od c. kr. osrednje
vlade, katera ni storila niti najmanjšega ko-
raka v tem oziru;

izjavljamo slovenski poslanci kakor za-
stopniki celokupne tržaške okolice, da se ne
moremo udeležiti niti letošnjega zasedanja tr-
žaške deželne zbornice, kar blagovolite, pre-
svetli gosp. deželni glavar, vzeti na znanje
ter v celoti priobčiti to izjavo, z našimi raz-
logi vred, visokemu deželni zboru.

V Trstu, dne 10. januarja 1898.

Ivan vitez Nabergoj, Ivan Marija Vatovec,
Fran Dollenz, Ivan Goriup, Alojzij Goriup,
Fran Kosec.

Odprto pismo,

ki ga je napisalo uredništvo lista „Pensiero
Slavo“ novemu namestniku tržaškemu, se glasi:
(Zvršetak.)

Smér, nasprotna tej sméri, je ona nepristran-
osti in pravice. Ake je prisojeno Vam, vi-
sokorodni gospod grof — čemur se nadajamo —
da zasnujete to novo pravično smér, torej Vam je
poverjena naloga izboljšanja in prerodenja v teh
pokrajinah, kjer ni bilo popred čuti druzega, nego
pretresljivih klicev bolesti iz praj več nego 400.000
prizadetih Slovanov; naloga torej, kakor vidite,
častna, velika in, rekli bi, zgodovinska, dostojna
Vašega visokorodja.

Vemo, visokorodni gospod grof, da delokrog
namestnika ni posebno obsežen za sedaj. Pravimo
izrecno „za sedaj“, kajti, ako ne varajo znamenja,
stojimo na pragu razširjenja deželni avtonomij in
torej tudi delokroga namestnišega. Na vsaki na-
čin, in ako smatramo stvari, kakor so sedaj, more
namestnik storiti marsikaj dobrega tudi v seda-
njem delokrogu; a tam, kjer ne more storiti do-
brega, pa more preprečiti mnogo in velikega zla
— kar pomenja nekaj!

Kar zahtevamo mi, visokorodni gospod grof,
to se da povedati z jedno samo besedo; mi zahte-
vamo — pravice!

Pravičnosti v označanju sméri podrejenim
organom, med katerimi je nemalo pristranosti;
pravičnosti v odločanju; pravičnosti v obveščanju.
In naj so še tako različne te tri funkcije, vendar
so harmonične med seboj, da ustvarjajo ukupnost;
vse tri pa so največje važnosti.

Mej administrativnimi organi v Primorski je
— zagotavljam vas o tem, visokorodni gospod
grof, na podlagi trdih skušenj iz minulosti — tudi
takih, ki menijo, da smo mi Slovani „ex lege“, da
smo že po naravi določeni sami v to, da prena-
šamo „pondus diei“, da služimo in da imamo vsik-
dar krivo.

Nadejati se hočemo, da visokorodni gospod

PODLISTEK.

Prednja straža.

ROMAN.

Poljski spisal Boleslav Prus. Poslovenil Pedravski.

„Bedast kmet, bedast kmet!... Kako je be-
dast ta kmet!...“ so klicali vrabci.

„Aha!“ je zamomljaj Polž, mahaje z bičem.
„Ko bi ubogal vas, gladovnjaki, pa bi celó vi po-
cepali za plotom. Oni pa tu še zbijajo šale, le-
nuhi!...“

Nikakega veselja, niti priznanja ni imel Polž
na svojem delu. Ne samo, da so vrabci glasno
vriščé kritikovali njegovo delo, da sta mu kesta-
njeva prezirljivo mahala pod nosom s repoma,
še brani, mesto da bi šli naprej, sta se mu upi-
rali na vso moč in vsakoršen kamenček, vsakor-
šna gruda prsti delala mu je ovire, kolikor je mo-
gla. Zato sta se mu tudi ustavila kenja večkrat;
in ko je Polž zakričal: vio deteta! sta vnovič
krenila naprej, toda brani sta se jeli vnovič pun-
tati ter ju vleči nazaj. Ko sta se brani, utrujeni
od premeči, nehali upirati, se je vnovič motalo ka-
menje konjema pod kopita in njema pod noge, ali
pa se spravljalo branoma med zobe ter jih je lo-
milo pogostoma. Celó zemlja se mu je upirala, ne-
hvaležnica.

„Še malopridnejši si, nego svinja“, jezil se je
kmet. „Ako bi svinjo tako kital s čohalom, ka-
kor tebe z branama, pa bi ne le legla mirne,
marveč še krehotala bi v zahvalo. Ti pe se jesi
neprestano, kakor bi ti delal krivico!...“

Za zemljo, opsovano tako, se je potegnili
solnce ter vrglo velik snop svetlobe na pepehate
njivo, na kateri je bilo videti semtertje temnih ali
žoltih madežev.

„Evo, glej“, je dejalo solnce. „Vidiš-li to črno
zaplato? Tako črn je bil ves grič, ko je še tvoj
oče sejal na njem pšenico. Sedaj pa poglej na to
žolto zaplato; tu kuka že glina izpod rodovitne
prsti in čez malo časa ti prepreže vse posestvo.“

„Mar sem jaz kriv temu?“ je odvrnil Polž.

„Ti nisi kriv?“ šepetala je zemlja. „Sam ješ
trikrat na dan, kolikokrat pa krmiš mene?... Mili
Bog, komaj jedenkrat v osmih letih. A koliko mi
dajaš hrane? Še pes bi crknil ob taki hrani. In
česa ti je žal za me siroto?... Evo, sramotno
je, da moram govoriti o tem — ne privoščam mi
niti gnoja od živine...“

Omečan kmet je povsíl glavo.

„Sam hodiš spat, ako te ni zapodila žena,
po dvakrat na dan; a meni, kakega počitka pa
dajaš meni? Jedenkrat v desetih letih in še tedaj
me tepta živina. In jaz naj bodem zadovoljna s

tvojim brananjem? Poskusi in ne daj kravam sena,
ne nasteli hleva, marveč krtadi jih samo s čoha-
lom, pa bodeš videl, da-li bodeš imel mleka? Ži-
vina ti pogine, občina pošlje živinozdravnika, da
ti pobije še ostalo in celó žid ti ne kupi njih kože.“

„Oj, za Boga, za Boga!“ vzdihoval je kmet
spoznavši, da ima zemlja prav. Toda vzlic njega
skesanosti ga ni pomiloval nihče v trpljenju. Vča-
sih je pač zapihal zahodni veter ter zapletši se
med posušeno stebličje na meji, žvižgal mu v uho:

„Ne boj se, jas ti dam, dam!... Pripeljem ti
takega dečka, takov potop, da ti še ono rodovitne
prsti kar jo je ostalo, poplavi na cesto, ali na
grajsko livado. Ko bi tudi branal z lastnimi zobmi,
vendar bodeš imel od leta do leta čimdalje manj
veselja. Vse ti izjalovim.“

Zaman ni grozil veter. Za časa pokojnika,
Polževega očeta, pridelali so na tej njivi po deset
korcev pšenice na oralu. Danes je že za sedem
korcev žita (rži) treba zahvaliti Boga, a kaj bode
še le čez dve, čez tri leta?

„Evo, kmečka oseda!“ je momljaj Polž. „De-
laj, delaj, a vendar lezeš o tem iz jedne bēde v
drugo. Jaz bi gospodaril drugače, ko bi ućakal,
da imam še jedno kravo in to-le livado...“

In pokazal je z bičem na livado pri Belki.
(Pride še)

grof stori konec temu žalostnemu stanju stvari — ki ni škodljivo le nam, siromašni „pariji“, ki vendar plačujemo državi davek v denarju in v krvi, ampak tudi splošnemu javnemu razvoju.

Istotako je, visokorodni gospod grof, meščanov, ki že po dejstvu samem, da pripadajo italijanskemu življu ali ki trdijo vsaj, da pripadajo, mislijo, da jim ne treba drugega, nego da se zatečejo na namestništvo, ake hočejo imeti prav. Tako se jih je razvilo!

A tudi to resnico moramo povedati, da je tudi Slovanov — in mnogo jih je takih —, ki, ali se ne obračajo do namestništva, ker vedo, da že „a priori“ dobe krivo, ali pa se obračajo le nezaupanjem.

Nadejati se bočemo, da bode, visokorodni gospod grof, znali pokazati prvim, da je možno biti Italijan in vendar imeti krivo; druge pa da bode vspodbujali, naj se zaupanjem obračajo do namestništva in da naj pričakujejo od Vas le pravice v vsakem slučaju.

Vrhu tega pa se, visokorodni gospod grof, na Dunaju vzdržuje neodpušljivih predsodkov ozirom na naše mesto in naše pokrajine — takih predsodkov, katerim ravno je pripisati, da mnogi čini javne administracije so nasproti temu, kar bi moralo biti.

Ako se Vam, visokorodni gospod grof, posreči, da svojimi pravičnimi, nepristranskimi in energičnimi informacijami, na Dunaju privedete do jasnega gleda naših žalostnih odnošajev, potem ne izvršite le čina pravega „gentlemana“ in resnega in pravičnega administratorja, ampak sterite tudi delo človekoljubja v pravem pomenu besede.

Vi veste, visokorodni gospod grof, kakimi sredstvi se nam jemljejo o volitvah mnoge občine, ki bi morale biti naše. Vi veste, da so nam o zadnjih državnozborskih volitvah nepravilnostmi in nezakonitostmi vzeli poslanca V. kurije v Istri, in da so istimi sredstvi vzkrali zastopnika Slovence tržaške okolice in jednega zastopnika Slovence Goriške. Vi veste, da so naši deželni poslanci v Poreču bili izpostavljeni zasramovanjem in napadom ter da se je sledajšč grozilo celo njih osebni varnosti. Vi veste, da se niso poštevali predlogi, stavljeni od njih v materinem jeziku, v materinem jeziku njih volilcev; v jeziku velike večine prebivalstva istrskega; da so se prezirali govori, izusteni v istem jeziku. Vi veste, da jeden naših odvetačkov — dr. Laginja —, oseba, vredna vsega spoštovanja v vsakem pogledu, ni mogel v Rovinju vršiti svojega vzvišenega posla, ker so mu na brutalen način odrekli gestoljubnost, kakor daje prišel v tiste kraje, ki so izzvali nastop Nemčije proti Kitaju. Vi veste, da naši otroci nimajo zadostno šol in dobro znan je slučaj tržaški, kjer nimamo niti jedne ljudske šole slovenske valic temu, da smo o zadnjih volitvah na sijajen način dokazali svojo ekzistenco. Vi veste, da v vsej Primorski, obljubeni od 400.000 Hrvatov in Slovencev, nimamo niti jedne srednje šole. Vi veste, da državni uradi so italijanski, kakor da smo v srcu Italije in v mnogih teh uradov se odreka hrvatsko-slovenskim strankam najelementarnejša pravica: posluževati se svojega materinega jezika. Vi veste, da birokracija, po velikem delu, prezira jezik velike večine v pokrajini in je nasprotna nam Slovanom v vseh ozirih, da je skoro misliti, kakor da bi jim bila nasprotnost do nas v dolžnost. Vi veste, da včasih zadošča le jeden slovensko-hrvatski spis, jedna sama beseda, da nastajajo vrišči, protesti in zasramovanja vsake vrste od italijanske strani. Vi poznate kruto borbo, ki se bije povsodi proti našim, da bi jim odvzeli kruh v tej nadi, da jih prisilišjo s tem do zatajenja samih sebe in svoje lastne narodnosti...

Čemu bi nadaljevali? Te in slične stvari morajo biti dobro znane Vam, visokorodni gospod grof! Sledajšč veste tudi, da kadar se hoče kazati nekaka nepristranost do nas, se dela te s prikritim namenom, da bi nam škodili.

V primer naj služi slučaj Nabergojev, ki se nam kaže tako, kakor da bi v varstvo naših pravic trebalo krstiti nedotakljive pravice občinske avtonomije in statut. Med tem pa volilci gospoda Nabergoja vendar niso zastopani v mestnem svetu in deželnem zboru tržaškem.

Po naši sodbi, visokorodni gospod grof, je moment kritičen, in mi smo kakor Herkul na razpotju.

Vi prihajate o pravem času, da odločite.

Slovani ne morejo vztrajati več ob takem proganjanju, in ne zahtevajo od Vas drugega, nego pravico.

Krivičnosti, ki so se nabrale v velikih letih, so gotovo tolike, da zahteva Vaša naloga, ki je zelo težka, posebne energije. Ali Vi jo premagate s svojo modrostjo, svojo pravičnostjo, svojo administrativno zmožnostjo, svojim vestnim poznavanjem naših žalostnih odnošajev.

Nadejati se hočemo temu; in čim se uresniči naše nade, povrne se mir v te pokrajine; iste postanejo jak življ in se bodo mogle podati na pot blaginje in napredka.

V nasprotnem slučaju, to je, ako ostanejo stvari kakor so bile, bodo Slovani prisiljeni poseči po enakih sredstvih, kakoršnjih se poslužujejo njih nasprotniki ter posnemati politiko teh poslednjih, da dosežejo to, kar so desegli oni.

Visokorodni gospod grof! Še je možno, da preprečite to. Vidite torej, kolika je Vaša odgovornost!

Sedaj pa vprejmite, visokorodni gospod grof, izraz dolžnega spoštovanja.

Uredništvo lista „Pensiero Slavo“.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 11. januarja 1899.

Položaj na Češkem. Včeraj torej se je otvoril deželni zbor češki. Po uvedanju direktnih volitev v osrednji parlament v letu 1873 je bila močno pristrižena veljavnost deželnih zborov. A sedaj, po 24 letih je ravno jeden deželnih zbor postal sredotočje vse notranje politike avstrijske. Sedaj so vse oči obrnene v deželno zbornico češko in tako je, kakor da bi niti ne mislil nikdo več, da imamo v Avstriji ustavo z centralnim parlamentom. Od dogodkov v Pragi bode zavisen prihodnji razvoj političnega življenja v Avstriji.

Nočemo si ubijati glave v vprašanju, kako da stoji šansa za sporazumljenje med Čehi in Nemci. Seveda, ako je odločilno le nemško nacionalno novinstvo, potem stojimo na pragu velikih novih bojov. To novinstvo je proti vsaki spravi. In vse nemške opozicijske skupine bodo morale poštovati to — voljo. Saj so že na shodu v Litomericah minole nedelje računali z možnostjo, da Nemci skoro zapuste deželni zbor, ako se ne ugodijo vsem njih zahtevam. Ne treba pojasniti, da tak pogoj ne znači drugega ob sedanjih napetostih, nego voljo in željo, da pride do — novih bojov. Kdo bi si mogel domisljati le v sanjah, da bi Čehi hoteli privoliti v to, kar Nemci označajo kakor svoje opravilne zahteve? A v isti hip, ko bi Nemci ostavili deželni zbor, dane bi bilo znamenje za pričetek strašne borbe, o kateri niti misliti ni, da bi ostala omejena na kraljestvo Češko.

Borba z vso srditostjo svojo se prenese tudi v državni zbor, kjer provzroči ta efekt, da bode izključeno vsako parlamentarno delovanje. Ali pa se državni zbor sploh ne skliče. Jedna in druga eventualnost se bode vrhovatila v dokaz, da avstrijski parlament, v sedanjih sestavi svoji, ni več za življenje. In potem morajo priti posledice, usodne posledice, potem mora priti nova uredba, mora priti preobnova. Zato nismo segli predaleč, ako rečemo, da bodo dogodki teh dni v deželnem zboru češkem le predigra drugim velikim dogodkom, epohalnim za vso državo. Ni čuda torej, da so oči političnih krogov obrnjene sedaj v zlato Prago.

Otvoritev deželnega zbora češkega se je vršila včeraj v znamenju boja. Poslopje deželne zbornice so stražili orožniki in onega moža, ki ima toliko zla na svoji vesti, posl. Wolfa, morajo neprestano čuvati organi javnega reda.

Iz včerajšnje seje bilo bi še pridodati, da je deželnemu zboru došla predloga — slična kakor dež. zboru tržaškemu — radi osvobojenja osebne dohodarine od deželnih doklad. Po raznih interpelacijah je zbornica prešla na dnevni red.

V današnjem zjutranjem izdanju — najnovejše vesti — napovedani proglas češkega kluba do naroda je že izšel. V proklamaciji je rečeno, sklicuje se na otvorjenje dež. zbora —, da narod češki se pokaže čvarja miru in reda. Po izgreduh je posluženo le onim, ki hočejo hujkanjem zavesti narod češki do nepremišljenih dejanj.

Iz deželnih zborov. O dež. zboru češkem

govorimo na drugem mestu. Včeraj so se sešli nadalje deželni zbori Moravski, Goreni, Avstrijski, Tirolski, Predarlški in Bukovinski. V vseh deželnih zborih so se dež. glavarji spominjali jubileja cesarjevega. Deželni zbor Moravski je sklenil poslati papežu čestitno adresso. V deželnem zboru Tirolskem je predložil namestnik dva zakonska načrta o osvobojenju osebne dohodnine od deželnih doklad.

V Palermu (Sicilija) se vrše ravnoka velike slavnosti v proslavo petdesetletnice revolucije. Tem povodom sta prišla tjakaj tudi princ in princesa Neapeljska.

Pred vojnim sodiščem v Parizu se je pričela včeraj razprava proti majorju Walsu Esterhazyju, ki je zatožen, da je bil v nedovoljenih odnošajih z drugimi, tujimi državami. V spisu, katerim se je major Esterhazy postavil pred vojno sodišče, je rečeno sicer, da po nazoru poročevalca in po sklepni predlogih vladnega komisarja bi bilo zaustaviti postopanje proti Esterhazyju. Ker pa preiskava ni donela dovoljno luči v stvar, postavil se je rečeni major pred sodišče. Za proces se posebno zanima židovstvo vsega sveta, ker bi rado zvalilo na Esterhazyja vso krivdo, radi katere je bil obsojen žid kapitan Dreyfus. Poslednji je bil obsojen na dosmrtno proganstvo radi veleizdaje.

Deželni zbor tržaški.

V ponedeljek odprl se je, kakor smo že javili, deželni zbor tržaški. Vlado je zastopal baron Conrad. Pričujočih je bilo 30 poslancev. Zborovanje je odprl deželni glavar, župan dr. Dompieri. Iz njegovega nagovora posnomamo sledeče: Tržaški mestni zbor je posebne važnosti, kajti on se preminja tudi v deželni zbor. Kaj takega ni nikjer drugod v Avstriji. Valed tega je mestni zbor tržaški jako velike važnosti in ima obširnejši delokrog. To zasedanje ne bode imelo sklepati o posebno važnih stvareh. Kajti staveni red, deželni šolski zakon, razširjenje volilne pravice itd., vse to ni še sadotno prešturano, da bi se moglo predložiti deželnemu zboru. Vsejedno imamo mnogo točk splošnega zanimanja. Tudi v tej seji naj se čuva red v zbornici in naj se ona izkaže kakor tako, ki vse dobro premisli. Do gosp. vladnega zastopnika pa je izrekel nado, da se on je vladni pokazeta naklonjena zbornici in da jo bode podpiral. Vladni zastopnik je vzkliknil potem zbornico v svojem in vladnem imenu, zahvalivši se glavarju za prijazne besede ter zagotovivši, da bode vlad in on v podporo deželnemu zboru, posebno v stvareh, ki se tičejo gospodarstva. Potem so se prečitale obvestila deželnega odbora o raznih stvareh, katere je rešil deželni odbor, in ki imajo priti v deželnem zboru v razpravo.

Pridšli na dnevni red so jeli razpravljati o vladnem načrtu in onem deželnega odbora o osvobojenju osebne dohodarine od občinskih doklad. Oba načrta se razlikujeta le v malenkostih. V generalni razpravi se je prvi oglašil proti predlogu posl. dr. M. Luzzatto in je menil, da bi bilo morda umestneje, ako bi deželni zbor odklonil predlagano oproščenje osebne dohodarine od občinskih in deželnih doklad, in ako bi se odrekel zato obljubljenim prispevkom od prebitkov iz dohodkov državnega davka?

Tudi posl. Angeli je bil proti predlogu deželnega odbora. Menil je, da s tistimi prispevki iz prebitkov državnega davka, hoče vlad le vabiti dežele in občine, da bi na ta način izvalila več dohodkov za državo iz istega davka. Govornik je predlagal, naj se predlog odkloni, ker je umestneje, da občina, oziroma dežela sama pobira te doklade.

Poročevalec, asesor Verne da, je razkladal korist, ki bi jo imeli od tega, ako zbornica sklene tako kakor želi vlad. Trst bi dobival iz prebitkov državnega davka od osebne dohodarine svote 58000 gld. In ta denar bi prihajal brez nikakih upravnih stroškov in ne da bi se bolj obremenili davkoplačevalci.

Potem je predlagal posl. dr. J. Luzzatto — ker je predloga še le sedaj došla zbornici ter je ista ni še mogla proučiti in ker se predlog deželnega odbora nekoliko razlikuje od načrta vladnega — naj se obe predlogi izročiti deželnemu odboru, da ja prouči še enkrat in stavi nove predloge.

Ta predlog se je vsprejel.

Konečno je odobril deželni zbor sklepni račun za leto 1896 zemljiško-odveznega zaklada, sklepni račun šolskega zaklada za isto leto in proračune teh zakladov za leto 1897 in 1898. Ob 8. uri 30 min. se je zaključila seja.

Različne vesti.

Pogreb pok. Gaspariča, ki se je vrnil včeraj od sv. Ivana na pokopališče pri sv. Ani, je bil velečasten. Udeležba je bila ogromna. Med udeležniki so bili tudi poslanci Nabergoj, Goriup in Vatovec. Med drugimi je vzbujal občno pozornost veliki venec s trakovi v narodnih barvah. Objubiljeno nam je posebno poročilo.

Sprava na Kranjskem. „Slov. Narod“ je jel prijavljati „glasove iz občinstva“ o prizadevanjih za spravo na Kranjskem. Čuti je glasov pro in contra. Mi nismo nameravali posezati v ta proces in smo hoteli počakati zaključka pravde, da poročemo potem svojo. Iz te rezerve nas pa je izvel siloma neki „glas s Primorskega“, ki ga je priobčil današnji „Narod“. Isti se glasi:

„Vi narodnjaki hočete skleniti kompromis s klerikalno stranko? Ozrite se po izvenkranjskih pokrajinah, kjer vlada mir, in videli bode, kak mir da je to. Prvi dan, ko se na Kranjskem združite, je narodna napredna stranka mrtva.“

Tudi na Primorskem ni vse tako v redu, kakor morda mislite. Kako težko je gosp. trobiti v klerikalni rog, tega vi ne veste, vemo pa mi; gosp. naši klerikalci nikdar ne odpuste, da se je osmellil, povedati jim — resnico. Ko se je sklepal kompromis nekje, vrgli so gosp. iz dvorane. Tako je! Odstranite vse zavedne moze, da ostanejo le duhovniki in mešnarji, in kompromis je gotov. V naših krogih je ta-le vroča želja: narodna stranka na Kranjskem naj se ne spopada v dogovor s klerikalno in naj se ne briga za napade od strani „Slovenca“.

Z „Edinstvo“ se „Narod“ tudi večkrat spoprima. Razmere bi vam morale biti znane. V Trstu in v Istri je tudi kompromis, zato nikar ne iskati kompromisov, sicer boste morali vedno poročati o cerkvenih shodih, družbi „sv. rožnega venca“, o zdravju papeževem itd.

Slednjič vam javim, kar se govori, da pojde nekje veljavni kompromis najbrž v „špico“. Tako je prav! Že dolgo časa je vladala neka soparica v združenih strankah. Morda pride nov piš, koji nam ohladi glave in misliti bomo začeli samostojno. Prišli bodo morda Koblariji, a braniti se jih bomo morali s vsemi štirimi.

Tedaj, nikar več riti v klerikalno nazadnjaški tabor, kajti kjer je kompromis, tam je „4000“.

Ne, ne, tudi na ta „glas“ nečemo odgovarjati razsežneje. Vsaj za sedaj ne, morda pozneje kedaj. Premilo in tesno je pri srcu slovenskemu rodoljubu, ako mora čuti „glasove“ tolikega bratomornega fanatizma. Mi smo ostali — verjemite nam — konsternirani na dejstvu, da je še kje slovenska duša, ki more tako pisati ob sedanjem položaju primorskih Slovencev, ko se nam je hkratu boriti na tri fronte — proti Italijanom, proti socialistom in proti birokraciji —, ter hujskati našo slovensko javnost, da bi sama provzročila boj še na četrti fronti. Mi res ne moremo drugega za hip, nego da damo izraza svoji žalosti na takem cinizmu in na taki brezsrčnosti do mukotrpnega položaja Hrvatov in Slovencev v Primorski. Kdor tako piše, ni slovenski Primorec; morda pač po rojstvu, po svojem čustvovanju gotovo ni.

Ubogi „Independenti“! Pod tem naslovom nam pišejo: Kakor „prijatelj“ se mi smiliš, ko vidim, da ti je sreča nemila! Že precej časa se nisva srečala, toda ti mi postajaš vedno bolj tužen od dneva do dneva! Sedaj ti je zopet tisti nepopolni Laginja zmešal rahločutne možgane! Tvoji bratci v Poreču so bili namreč napravili vse tako lepó, da bi bili gotovo zmagali o bodočih občinskih volitvah. Volilne liste so uredili tako, da je bilo veselje. Upisali so vse „kar leze in gré“, samo Hrvate so izpustili po veliki večini! Mislili so si: kaj bodo volili ti Hrvati, saj njim je dovolj, da — plačujejo!?

Kaj ne, dragi „prijatelj“, da bi take bilo najboljše? Ker pa mi nadeje, da bi višje oblasti

še dalje trpele to tvojo in tvojih kolegov — poštenost, imaš ti popolnoma pravo, da se jeziš. Pazi pa, ker sedaj so slaba vremena za tuberkulozne — moglo bi se ti obrniti na slabje. Si-li čul? Laginja pa naj Bog živi še mnoga mnoga leta, da napravi Lahonom še več takih — nesreč!

Nekdo.

(V pojasnjenje te šegave vesti, oziroma jeze „Independentov“, treba da povemo tu, da je vsled pritožbe d. ra Laginje politična oblast odložila volitve v občinski zastop poreški. Da prav precenimo jezo „Independenta“, treba vedeti, da ta list v včerajšnji svoji številki govori o tem celo na prvi strani, ki je sicer rezervirana za važnejše in naši gospodi zanimiveje stvari — za novice iz kraljevine. Težko, težko — kakor je videti — se privadijo gospoda po Istri — redu in zakonitosti. In tudi to vidijo sedaj naši nasprotniki, kako lahko — in to se zgodi gotovo — pridejo časi, ko jim bomo Slovani vračali mile za drago. Kakor oni nam v Pomjanu, tako mi njim drugod! Op. ured.)

To ni lepo! Na podružnici c. kr. pošte na Josipovem trgu se dogajajo komične stvari. Tam baje ni nobenega človeka, ki bi bil zmožen slovenskega jezika. Kajti, ako bi bil tam le eden Slovenec, ne bi bilo treba, da čakajo na sluge c. kr. preture, ki jim iz ljubavi pomagajo o razpečevanju slovensko naslovljenih pism! Trdi se celo, da dokler ne pride neki sodni sluga na pošto, niti ne odpošljajo slovenskih pisem, kar pa se nam zdi neverjetno! Ponavljamo pa, da ni lepo, da se še danes uganjajo take šale znani.

Nadejamo se od nepristranosti gosp. višega ravn. Pokornega, da nemudoma pride v okom označenemu nedostatku.

Perent! Komu neki? Dajte, dajte, ne delajte se nevedne! Pogin kliče „Independent“ onemu revnemu prodajalcu tobaka na državnem kolodvoru, ker isti demonstruje proti mirnemu meščanstvu. A kako demonstruje? Čujte, o slobodni! Poleg družih slikanih dopisnic izpostavlja tudi ono z „osrdom“ (mužo) Nabergojevim!!! Slavná direkcija državne železnice mora te, Lahone izzivajočo afero poravnati s tem, da zapodi sedanjega lastnika tobakarne.

Do tu je veljal humor, a sedaj se obračamo tudi mi do slav. vodstva om. železnice s prošnjo, da naj ne sledi norov, nego naj stvar enostavno prezira, kar bode najboljše. Ako bi se pa vendar kaj ukrenilo proti om. prodajalcu, Vam že sporočim. Časi terorizma so, oziroma morajo sginuti. Brejski.

Naša plinarna in — Romagnoli. Ne bode odveč, ako spregovorimo še katero na račun naše plinarne. Povedano je že bilo, kako je pred par leti delalo v isti do 200 naših ljudi. Povedano je bilo tudi, kako odpušča je naše ljudi ter jih nadomestuje z Romagnoli (ljudmi iz rimske okolice), toda povedano ni bilo, da je tam že do 120 tujih državljani, kjer so prej bili avstrijski, to je naši državljani! Ko namreč naš človek vpraša za delo, vprašajo ga: kje je bil rojen? In ako je revež tako nesrečen, da se je rodil v Avstriji, reče se mu jednostavno: vas ne potrebujemo!! Ako gospodje že nočejo Slovencev iz dežele, naj bi pa vsaj jemali lastne meščane na delo, saj jih je na stotine brez vsakega zasluga! Toda gospodom ne ugajajo, ne prvi in ne drugi, ker — vsaj mi mislimo tako — ker so naši državljani. Plinarna je v magistratovih rokah, torej v rokah samostojne avtonomne oblasti. Ista oblast sme najeti ali ne najeti delavca, kakor to dela sleherni samostojni gospodar. Rekli smo, da je občina slična samostojnim gospodarjem, toda ta sličnost vendar ni popolna, marveč je nekaj razlike vmes. Občine ne vzdržujejo sami magistratni kolovodje, nego jo vzdržujemo vsi meščani in nemeščani, a vrhu tega je tu še slavna c. kr. vlada, ki ima pravico do nadzorovanja dejanj podrejenih jej občin. Ako vidi slavna vlada, da se občinske stvari vodijo v škodo občinarjem, mora ona ukreniti potrebno v varstvo zapostavljenih. Ker se čuje, da je novi naš c. k. namestnik pravičen mož in ker je stvar postala že nevarna, obračamo se do gospoda namestnika, naj že posegne odločno vmes ter naj po mogočnosti popravi, kar so zakrivali predobro poznani — drugi!

Gosp. namestnik naj nam veruje, da se v plinarni res godi krivica tržaškim občinarjem in avstrijskim državljanom. Kjer je dovolj domačinov, sposobnih za delo, naj dobivajo zasluga le doma-

čini!! Ta zahteva je vendar tako naravna, da niti ne treba dalje govoriti o njej.

Nesrečno je padel Fran Metlikovec v pone-deljek v sv. Križu, ko je bil na potu v Trst svojim vozom. Poškodovan se je precej. Spreveden je li potem v bolnišnico.

Lilca menja diako, svoje sravi pa ne. Take je tudi z „novim“ uredništvom „Mattinovic“. Pred par dnevi so objubili, da hočejo dostojno zavračati vse napade, dohajajoče od njihovih narodnih nasprotnikov. To je bilo objubiljeno novega leta dan v programu. Teden kasneje pa čitamo prvi protialovanski porod istega lista. V dopisu iz Dalmacije (?) se zaganja v „Narodni list“, ne v dostojni obliki, nego po stari navadi! Slavnemu uredništvu „Mattinovicu“ se pozna, da bi rado igralo dvojno ulogo, toda, ne gre pa ne gre, kajti z nožem, ki reže na obe strani, se prav lahko porže oni, ki ga ima v roki! Prepričani smo torej danes bolj nego kedaj, da od „Mattina“, kakor tudi od ostalih italijanskih listov, nimamo pričakovati ničesar, kar bi vsaj od daleč dišalo po dostojnosti. Po takem nam mora biti že ljubše, da nas taki listi sramote, nego da bi nas hvalili.

Gosp. lastniku „Mattina“ Tomasichu, recte Tomaziču, pa svetujemo, naj gleda, kaj dela!! „Prijatelj“.

Iz Padriča nam pišejo: V nedeljo, dne 16. t. m. prirede tukajšnji rodoljubni mladeniči plesno zabavo v gostilni poznane rodoljuba, gospoda Martina Grgiča. Zajedno vam naznajo, da isti mladeniči namenujejo ustanoviti pevski zbor.

(Mi beležimo veseljem ta sklep, ki je znak narodnega probujanja tudi v tem okraju okolice in kateri sklep znači, da se hočejo tudi Padričanje postaviti v vrsto družih vasi tržaške okolice, ki so si ustanovile svoja društva. Le pogumno napre za sveto narodno stvar. Živeli! Op. ured.)

Z Nabrežine nam pišejo: Ta se je ustanovila nova godba pod vodstvom znanega kapelnika F. Majcena. Ista je že izvežbena prav dobro in šteje 20 mož. Že sedaj lahko nastopa ob vsaki priliki. Pohvaliti moramo tudi požrtvovalnost naših Nabrežincev, ki so storili vse možno, da uresničijo idejo ustanovitve nove godbe. Samo o praznikih so nabrali Nabrežinci v ta namen lepo svoto 210 gld. Nova godba se priporoča Slovincem po okolici in na Krasu v nadi, da tudi v tem pogledu se uveljavi geslo: Svoji k svojim!

„Slovenska Matica“ bode imela svojo CXIII. odborovo sejo v sredo dne 19. januarja t. l. ob petih popoldne v društvenih pisarniških prostorih. Vspored: 1.) Naznanila predsedništva. 2.) Odborne zapisnikov o 111. in 112. odborovi seji. 3.) Poročilo gospodarskega odseka 4.) Poročilo književnega odseka 5.) Poročilo tajnikovo. 6.) Eventualia.

Ruski pisatelj grof Tolstoj dovršil je svoj spis „O umetnosti“. Ta spis je sestavljen veliko paznostjo in obsega 20 poglavij. Obrazloženi se početek, razvoj in bodočnost umetnosti.

Neprijetno evidenje. V neki krčmi v ulici Campanile so sedeli Viktor D'Agostini z ženo Amalijo, Karol Kusna in Katarina Tea, njim se je pridružil Ivan Ribassa. Imeli so si povedati marsikaj. Ribassa se je dvignil, plečal ter odšel. Isto so hoteli storiti tudi drugi. Ali glej neprijetno presenečenje: Amaliji in Katarini sta zmanjkala mošnjčka. Lahko je bilo sumiti, kam sta prišla. Potem pa je hotelo naključje da so okolu polnoči zopet srečali Ribasso in hajd! moral je z njimi na policijo, kjer so ga obdržali v svoji oskrbi.

Hrvatski tamburaši pred angleškim prestolonaslednikom. Hrvatsko tamburaško društvo bilo je pozvano na dvor ter se tamkaj produciralo 5 dni, t. j. od 29. januarja do 2. februarja. Princ in vsem drugim gostom se je tamburanje jako dopadalo.

Ljudsko štetje v Rusiji. Dne 7. junija 1895. je izdal ruski car ukaz, vsled katerega se je moralo izvršiti natančno ljudsko štetje po vsem carstvu. Poseben odsek je pričel to delo leta 1896.

Določile so se tri vrste prebivalcev. Prviš kmetje sami, drugič vsi prebivalci nemestjani in tretjič mestjani.

Dne 28. januarja 1896. so bile že gotove liste iz vse države. Izkazalo se je, da šteje to velikansko carstvo 129 milijonov 211 tisoč in 114 prebivalcev. Od teh odpada na Rusko: 84,188 750, na Rusko-Poljsko: 9,442 590, na Kavkaz: 9,723.553

